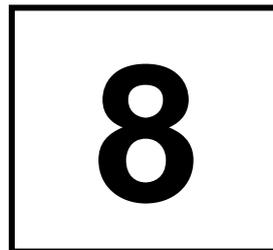

การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2
DEVELOPMENT GUIDELINES FOR ENHANCE CREATIVE TEACHER LEADERSHIP
UNDER THE KALASIN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

ยุพา จันทวงศ์*
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ชนวงค์**

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 3) พัฒนาแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 กลุ่มประชากรประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จำนวน 1,710 คน กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาจำนวน 315 คน ประกอบด้วยผู้บริหาร จำนวน 32 คน และครู จำนวน 283 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling Technique) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วยแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.60 - 0.92 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2. สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน 3. ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมและรายด้านมีความเหมาะสมมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนา, ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

ABSTRACT

The purpose of this research were to 1) study the elements and indicators for Enhance Creative Teacher Leadership under the Kalasin Primary Education Service Area Office 2 2) study the present and desirable for Enhance Creative Teacher Leadership under the Kalasin Primary Education Service Area Office 2 3) Development Guidelines for Enhance Creative Teacher Leadership under the Kalasin Primary Educational Service Area Office 2 The population consisted of school administrators and teachers under the Primary Educational Service Area Office 2 are 1,710 people. The sample consisted of 315, 32 administrators and 283 teachers. The people who were randomly stratified landscape. The tools used to gather information as scales five levels. The questionnaire consists of current conditions and desired leadership, creative teacher. Primary Educational Service Area Office 2 has the distinguish from 0.60 to 0.92, with a value of 0.98 was used for

* นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

** คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

statistical data analysis were mean and standard deviation. The result of this research were as follow : 1. The Suitability of Elements and Indicators creative leadership of teachers. Primary Educational Service Area Office 2 overall at the highest level. 2. The current state of leadership, creative teacher. Primary Educational Service Area Office 2 of overall level. Considering it was found that all sides are high the desirable state leadership, creative teacher. Under the Primary Educational Service Area Office 2 overall at the highest level. Considering that it was found. In most aspects. 3. Assessment of the suitability and feasibility. Development Guidelines for Enhance Creative Teacher Leadership under the Kalasin Primary Educational Service Area Office 2 The overall and each aspect are most appropriate.

Keywords : Development, Leadership and Creativity.

บทนำ

การเป็นผู้นำเชิงสร้างสรรค์นั้นจำเป็นจะต้องอาศัยทักษะการเอื้ออำนวยความเป็นอยู่ในระดับสูง ได้แก่ การทำงานแบบทีมในการสืบเสาะหาความรู้ การเรียนรู้แบบทีม การร่วมมือร่วมใจกันแก้ปัญหา การจินตนาการ การสร้างภาพของอนาคตที่ควรเป็น การพิจารณาตรวจสอบความเชื่อร่วมกัน การใช้คำถาม การรวบรวมวิเคราะห์ และแปลความข้อมูล ตลอดจนกระตุ้นครูอาจารย์ตั้งวงสนทนาอย่างสร้างสรรค์ในเรื่องการเรียนการสอน เป็นต้น การศึกษาดังกล่าวเหล่านี้ ล้วนแสดงออกถึงพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ทั้งสิ้น (วิเชียร วิทย์อุดม, 2548, หน้า 24)

ปัจจัยที่สำคัญและได้รับการยอมรับว่ามีอิทธิพลมาก คือ “ภาวะผู้นำ” ทั้งภาวะผู้นำของผู้บริหารทุก ๆ ระดับ และของผู้ปฏิบัติงานทุกคนในสถานศึกษาด้วย การกระจายภาวะผู้นำไปสู่ครูหรือส่งเสริมให้ครูมีความสามารถทางภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ส่งผลทางบวกต่อการปฏิรูปการปกครอง การของสถานศึกษา และทำให้การแตกแยกของครูลดลง อีกทั้งการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง และการร่วมมือรวมพลังของบุคลากรครูในสถานศึกษาอันเป็นหลักการสำคัญของความสามารถทางภาวะผู้นำ และภาวะผู้นำครูนั้นยังเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาสถานศึกษา และมีอิทธิพลทางบวกต่อความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ซึ่งลักษณะสำคัญของภาวะผู้นำของครูมี 2 ประเด็น คือ มีความคิดเชิงสร้างสรรค์และนำไปสู่การพัฒนาในสถานศึกษา กล่าวคือความเป็นผู้นำเชิงสร้างสรรค์มิได้ถูกกำหนดจากฝ่ายบริหาร แต่เกิดจากตัวครูเองภายใต้การสนับสนุนจากสถานศึกษา (สุรรัตน์ พัฒนเอียร, 2552, หน้า 67)

การสำรวจวิเคราะห์ปัญหาของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ส่วนใหญ่ยังขาดภาวะผู้นำในการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ ไม่มีการพัฒนาภาวะผู้นำทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครูอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรภายในสถานศึกษาไม่ได้พัฒนาตนเองให้ปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์ ทั้งด้านการบริหารงานและการบริหารวิชาการ ทำให้ไม่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในภาวะเสี่ยง และการบริหารความเสี่ยงทั้งด้านการบริหารจัดการและการบริหารงบประมาณ รวมถึงความตระหนักในการปฏิบัติงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน ขาดการวางแผนอย่างมีเป้าหมายที่ชัดเจน ทำให้การบริหารงานในสถานศึกษาเกิดความขัดแย้ง การทำงานมีอุปสรรค การแก้ไขปัญหายุ่งยากซับซ้อน ลำช้า บุคลากรขาดขวัญกำลังใจ และกลัวการเปลี่ยนแปลงไม่ยอมรับสิ่งใหม่ ๆ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาโดยภาพรวมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อันสืบเนื่องมาจากการขาดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีความชัดเจนของแนวทางของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่สามารถพัฒนาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ โดยผู้นำในยุคใหม่ต้องสามารถกระตุ้นให้บุคลากรทำงานร่วมกันอย่างเต็มศักยภาพ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีวิสัยทัศน์ในการเป็นผู้นำสูง กล้าตัดสินใจ และมุ่งผลสำเร็จ โดยมีเป้าหมายให้เกิดการดำเนินงานจริงภายใต้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู เกิดผลสัมฤทธิ์ของงานขณะเดียวกันก็ต้องทำให้ทุกคนบังเกิดความพึงพอใจในงานที่ทำด้วย การบริหารจัดการสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพภายใต้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ จะสามารถนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอันเป็นเป้าหมายสูงสุด จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยในฐานะครู ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เพื่อให้ครูได้พัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ให้ทันต่อสภาวะความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันส่งผลต่อการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาสู่มาตรฐานสากล อีกทั้งเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและวางแผนเพื่อการดำเนินงานส่งเสริมประสิทธิผลของครูให้มากขึ้น อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาการพัฒนาในหน่วยงานและองค์การทางการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ ให้สถานศึกษามีศักยภาพที่จะผลิตทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถอยู่ร่วมกันและแข่งขันอย่างสร้างสรรค์ในเวทีโลกอย่างเต็มศักยภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับคำถามและความมุ่งหมายของการวิจัย ผู้วิจัยจึงนำเสนอแบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ซึ่งตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู

2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จำนวน 1,710 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จำนวน 315 คน โดยการเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan และใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling Technique) ให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง จากผู้บริหารจำนวน 32 คน และครูผู้สอน จำนวน 283 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่ 2 นี้เป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ และวิธีการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม ในประเด็นต่อไปนี้ ขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน และปฏิบัติงานในตำแหน่ง มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 ข้อคำถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Type) 5 ระดับ เพื่อสอบถามพฤติกรรมภาวะผู้นำได้แก่ เสมอ ๆ บ่อยครั้ง นาน ๆ ครั้ง และไม่เคยเลย

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

การสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถาม

1. ศึกษาหลักเกณฑ์ และวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า
2. ร่างแบบสอบถามโดยใช้ประเด็นขององค์ประกอบและตัวชี้วัดที่ได้จากผลการศึกษาในระยะที่ 1 มาเป็นกรอบการสร้าง
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำ
4. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอแนะแล้วผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่แก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไปเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และหาค่าดัชนีสอดคล้องของข้อคำถาม โดยพิจารณาข้อความที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

5. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแล้วไปทดลอง (Try Out) กับผู้บริหารและครู ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

6. หาคุณภาพของแบบสอบถามรายข้อ โดยการหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรายรวม คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า 0.20 ขึ้นไปใช้ และนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของครอนบาค เกณฑ์กำหนดคือ 0.75 ขึ้นไป

7. หลังทดลองใช้ผู้วิจัยนำแบบสอบถามนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกครั้ง เพื่อขอคำแนะนำก่อนจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับจริง เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ซึ่งทำหน้าที่ประเมินแนวทาง (โดยประเมินความถูกต้อง/ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์หรือคุ้มค่า) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 2 มีผลปรากฏดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่าประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ และ 40 ตัวชี้วัด

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

ข้อ	องค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์	\bar{X}	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1	การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู	4.76	0.21	มากที่สุด
2	การมีส่วนร่วมในการพัฒนา	4.34	0.17	มาก
3	การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง	4.54	0.05	มากที่สุด
4	การเป็นแบบอย่างทางการสอน	4.48	0.45	มาก
	รวม	4.53	0.08	มากที่สุด

จากตาราง 1 แสดงว่า ความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาตนเองและเพื่อนครูและด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง อยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนา และด้านการเป็นแบบอย่างทางการสอน

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับภาวะผู้นำ	\bar{X}	S.D.	ระดับภาวะผู้นำ
1. การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู	4.15	0.19	มาก	4.68	0.11	มากที่สุด
2. การมีส่วนร่วมในการพัฒนา	4.16	0.20	มาก	4.68	0.10	มากที่สุด
3. การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง	3.94	0.24	มาก	4.56	0.05	มากที่สุด
4. การเป็นแบบอย่างทางการสอน	4.16	0.14	มาก	4.70	0.10	มากที่สุด
รวม	4.10	0.19	มาก	4.65	0.09	มากที่สุด

จากตาราง 2 แสดงว่า สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2

1. การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2 ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2 เรียงลำดับ ความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง การเป็นแบบอย่างทางการสอน การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู และการมีส่วนร่วมในการพัฒนา ตามลำดับ

2. การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2

2.1 ด้านการพัฒนาตนเองและเพื่อนครู ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานฝ่ายบริหารงานบุคคล และครูแกนนำหรือครูต้นแบบ เกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2 ได้ผลสรุปดังนี้

2.1.1 มีความกล้าและตั้งใจมั่นในการทำสิ่งต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จด้วยวิธีการที่ใหม่จากเดิม

2.1.2 ใช้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย

2.1.3 มีเป้าหมายที่ชัดเจนในการปฏิบัติงาน และมุ่งมั่นว่าจะปฏิบัติงานได้บรรลุผลสำเร็จ

2.1.4 มีความมุ่งมั่นและพัฒนาตนเองไปสู่ครูมืออาชีพอย่างต่อเนื่อง

2.1.5 มีการกระตุ้น จูงใจและปรับเปลี่ยนความคิดเห็นของเพื่อนครูให้มีความมุ่งมั่นว่าจะปฏิบัติงานได้

บรรลุผลสำเร็จ

2.1.6 ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนเพื่อนครูให้มีความก้าวหน้าในวิชาชีพครูอย่างสม่ำเสมอ

2.1.7 สนับสนุนความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่เกิดจากการพิจารณาไตร่ตรองของเพื่อนครูและมีส่วนร่วมในการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้

2.1.8 มีส่วนร่วมในการประเมินประสิทธิภาพของครู

2.1.9 แนะนำ ช่วยเหลือในการแก้ปัญหาและพัฒนาการทำงานของเพื่อนครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.10 ให้คำปรึกษา นิเทศ แนะนำและถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ทางวิชาชีพแก่เพื่อนครู

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนา ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานฝ่ายบริหารงานบุคคล และครูแกนนำหรือครูต้นแบบ เกี่ยวกับการพัฒนา แนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2 ได้ผลสรุปดังนี้

2.2.1 มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายเดียวกันกับโรงเรียน เพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จที่ตั้งไว้

2.2.2 มีการวางแผนและดำเนินงานร่วมกับหมู่คณะอย่างเป็นระบบ

2.2.3 มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ

2.2.4 มีการติดต่อสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีในหมู่คณะ

2.2.5 ร่วมมือประสานงานเพื่อความสำเร็จของโรงเรียน

2.2.6 ร่วมรับผิดชอบในการตัดสินใจและผลการทำงานร่วมกันกับหมู่คณะ

2.2.7 มีการวางแผนดำเนินกิจกรรมตอบสนองความต้องการของสมาชิกเครือข่าย อย่างต่อเนื่อง

2.2.8 ติดต่อสื่อสารกับสมาชิกในเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง

2.2.9 แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ข้อคิดเห็นต่าง ๆ กับสมาชิกเครือข่ายเพื่อเพิ่มพูนความรู้สม่ำเสมอ

2.2.10 ร่วมรับผิดชอบการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของเครือข่าย

2.2.11 พัฒนาและขยายเครือข่าย เพื่อหาแนวทางดำเนินการกิจกรรมหรือโครงการใหม่ ๆ

2.3 ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานฝ่ายบริหารงานบุคคล และครูแกนนำหรือครูต้นแบบ เกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2 ได้ผลสรุปดังนี้

2.3.1 มีความรู้ในวิชาชีพและรู้ทันเหตุการณ์บ้านเมืองในปัจจุบัน

2.3.2 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และพร้อมที่จะแก้ไขสิ่งต่าง ๆ ให้ดีขึ้น

2.3.3 สามารถเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อนร่วมงาน

- 2.3.4 สร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง
- 2.3.5 พัฒนาความรู้ความสามารถและศักยภาพของตนเองอยู่เสมอ
- 2.3.6 แสวงหาโอกาสในการทำงานใหม่ ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2.3.7 มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2.3.8 มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ในการพัฒนางานและพัฒนา

ตนเอง

- 2.3.9 มีทักษะในการจัดการและปรับใช้ความรู้เพื่อดำเนินชีวิตให้เจริญก้าวหน้า
- 2.3.10 ได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติงานจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานเป็นอย่างดี
- 2.3.11 เป็นแบบอย่างที่ดีในการส่งเสริมเพื่อนครูให้ปฏิบัติตามหลักจริยธรรมจรรยาบรรณวิชาชีพครูและพัฒนาจนเป็นที่ยอมรับ
- 2.3.12 มีความสามารถปรับเปลี่ยนความคิดเห็นและการกระทำของเพื่อนครู ให้มีความผูกพันและมุ่งมั่นต่อเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน
- 2.3.13 มีความมุ่งมั่น มีความสามารถในการจัดการกับภาระงานและมีทักษะในการบริหารจัดการ
- 2.3.14 มีการสร้างความเชื่อถือ การช่วยเหลือส่งเสริมและการสร้างสัมพันธ์ภาพที่มั่นคงกับเพื่อนครู
- 2.3.15 มีทักษะกระบวนการกลุ่มและการทำงานแบบกัลยาณมิตร

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนา ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานฝ่ายบริหารงานบุคคล และครูแกนนำหรือครูต้นแบบ เกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ได้ผลสรุปดังนี้

- 2.4.1 เลือกวิธีสอนที่ตรงกับตัวชี้วัดและเนื้อหาของการสอน
- 2.4.2 สามารถวางแผนการสอนโดยใช้เทคนิคและรูปแบบการสอนที่หลากหลาย
- 2.4.3 พัฒนารูปแบบการสอนอย่างต่อเนื่อง
- 2.4.4 ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคมเป็นสำคัญ
- 2.4.5 มีความรู้ ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามสาระการเรียนรู้ที่สอน
- 2.4.6 ศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล
- 2.4.7 ออกแบบวิธีวัดและประเมินผลอย่างหลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน เนื้อหาและกิจกรรมการ
- 2.4.8 พัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนอยู่เสมอ
- 2.4.9 มีการร่วมวางแผนการจัดการชั้นเรียนกับผู้เรียน
- 2.4.10 มีสื่อการเรียนการสอนเพียงพอและมีคุณภาพ
- 2.4.11 ให้ความสำคัญกับความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน
- 2.4.12 ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้เรียน
- 2.4.13 มีการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความคิดสร้างสรรค์

เรียนรู้

3. ผลการประเมินการพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมและรายด้านมีความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยคือ 4.78

อภิปรายผล

การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 อภิปรายผล ดังนี้

1. การศึกษาความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มี 4 องค์ประกอบ และ 40 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 1 การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู ตัวชี้วัดได้แก่ 1) วางแผนชีวิตเพื่อมุ่งเป้าหมายในอนาคตได้อย่างชัดเจน 2) วิเคราะห์และเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่ได้กระทำโดยอาศัยประสบการณ์ของตนเองและผู้อื่น 3) ใช้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่เพื่อ ให้งานสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ 4) มีความกล้าและตั้งใจที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ได้สำเร็จด้วยวิธีการที่แตกต่างไปจากเดิม 5) กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในการปฏิบัติงานและมุ่งมั่นว่าจะ

ปฏิบัติงานได้บรรลุผลสำเร็จ 6) เป็นบุคคลที่สนับสนุนให้เกิดการปรับปรุงการเรียนการสอนของคณะครูในโรงเรียน 7) แสดงบทบาทที่เปลี่ยนแปลงหรือที่ปรึกษาให้เพื่อนครูในการพัฒนาวิชาชีพ 8) มุ่งมั่นและใช้ทักษะในการบริหารจัดการงานต่าง ๆ ในโรงเรียนอยู่เสมอ เช่น การใช้ทักษะการพูด การแก้ปัญหา การบริหารเวลา การวางแผน 9) ให้ความช่วยเหลือเพื่อนครูตลอดมาและร่วมคิดร่วมกันทำงานอย่างสม่ำเสมอ 10) สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นเพื่อให้เกิดการทำงานอย่างเป็นระบบ

องค์ประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาตัวชีวิตได้แก่ 1) มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน 2) เพียรพยายามที่จะทำให้วิสัยทัศน์ของโรงเรียนประสบความสำเร็จ 3) มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมาย 4) ติดต่อสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างเพื่อนร่วมงาน 5) มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการตัดสินใจและผลการทำงานร่วมกับคณะครู 6) วางแผนดำเนินกิจกรรม ที่ตอบสนองความต้องการของเพื่อนร่วมงานอย่างต่อเนื่อง 7) แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ข้อคิดเห็นต่าง ๆ กับเพื่อนร่วมงานเพื่อการพัฒนาการปฏิบัติงาน 8) ขอความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงานเพื่อแก้ไขปัญหาให้บรรลุวัตถุประสงค์ 9) พัฒนาและขยายความร่วมมือกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อหาแนวทางดำเนินการกิจกรรมหรือโครงการใหม่ ๆ 10) ติดต่อสื่อสารกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง

องค์ประกอบที่ 3 การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ตัวชีวิต ได้แก่ 1) ใช้ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ มาแก้ไขปัญหาต่าง ๆ จนสำเร็จลุล่วง 2) กล้าตัดสินใจทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม 3) เป็นตัวแทนของเพื่อนครูในการนำเสนองาน 4) เรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อนร่วมงาน 5) สร้างสรรค์นวัตกรรมทางวิชาการเพื่อส่งเสริมให้งานบรรลุเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง 6) ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ในการพัฒนาการ 7) ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนร่วมงานทั้งเรื่องงานและเรื่องส่วนตัว 8) ได้รับรางวัลและคำชมเชยจากผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน 9) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของท่านได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน 10) เป็นบุคคลที่ได้รับความไว้วางใจจาก หมู่คณะ และองค์ประกอบที่ 4 การเป็นแบบอย่างทางการสอน ตัวชีวิต ได้แก่ 1) ตระหนักถึงการพัฒนาและปรับปรุงการสอนโดยเรียนรู้วิธีการและเทคนิคการสอนที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง 2) วางแผนการสอนโดยใช้เทคนิคและรูปแบบการสอนที่หลากหลาย 3) ส่งเสริมผู้เรียนให้แสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง 4) ส่งเสริมผู้เรียนให้แสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 5) ศึกษาและวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล 6) ส่งเสริมผู้เรียนให้มีความรับผิดชอบในการเรียนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง 7) วางแผนการจัดการชั้นเรียนร่วมกับผู้เรียน 8) ส่งเสริมการสร้างบรรยากาศแห่งความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้เรียน 9) ให้ความสำคัญกับความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ไม่ว่าจะมีความแตกต่างด้านร่างกาย เชื้อชาติ ปัญญา อารมณ์ สังคม 10) ส่งเสริมและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุริรัตน์ พัฒนเชียร (2552, หน้า 39) ได้สรุปว่าองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู ในลักษณะที่สำคัญคือ 1) การแสดงออกของครูในการร่วมกันทำงานอย่างร่วมมือร่วมพลัง นำไปสู่การเรียนรู้ร่วมกัน 2) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน 3) ความสามารถของครูในการนำทั้งการนำในห้องเรียน การนำนอกห้องเรียน และการนำครูคนอื่น ๆ โดยปราศจากการใช้อิทธิพลในการกระตุ้น 4) ชักจูงเพื่อนครูให้เกิดการเปลี่ยนแปลง มีความรับผิดชอบต่อความตัดสินใจ และกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อภารัตน์ ราชพัฒน์ (2554, หน้า 40) ได้สรุปว่าองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูที่ได้จากการสังเคราะห์ทฤษฎีมีลักษณะที่สำคัญคือ 1) การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู 2) เป็นแบบอย่างทางการสอน 3) มีส่วนร่วมในการพัฒนา 4) เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง จากแนวคิดและงานวิจัยของนักวิชาการได้ให้ความเห็นในส่วนของตัวเอง

2. การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก 1 ด้าน ทั้งนี้อธิบายได้ว่า ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ตระหนักถึงสภาพการศึกษาในปัจจุบันที่ระบบการศึกษาอยู่ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษาภายใต้ยุทธศาสตร์ของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561) ซึ่งการศึกษากับการพัฒนาสังคมเป็นกระแสหลักสำคัญที่สังคมโดยรวมต่างเฝ้า จับตามองในกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในมิติต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการปฏิรูปนักเรียนยุคใหม่ การปฏิรูปครูยุคใหม่ การปฏิรูปโรงเรียนหรือแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ การปฏิรูประบบการบริหารจัดการยุคใหม่ อีกทั้งนโยบายจาก ต้นสังกัด ไม่ว่าจะเป็นระดับกระทรวง ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ระดับท้องถิ่น รวมทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไข 2545) มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ และมาตรฐานการศึกษาของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสิ่งเหล่านี้ล้วนมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่เป็นแรงขับเคลื่อนให้ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ต้องพัฒนานตนเองอยู่เสมอ อีกทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษา

กาฬสินธุ์ เขต 2 เป็นหน่วยงานที่ให้ความสำคัญในการพัฒนาครูเป็นอย่างยิ่ง เห็นได้จากการจัดโครงการอบรมให้ครูอย่างสม่ำเสมอ ไม่ว่าจะเป็นโครงการพัฒนาศักยภาพครูตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ โครงการยกย่องครูที่มีผลงานดีเด่นในแต่ละกลุ่มสาระ โครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม และ ที่สำคัญในการกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาครูหรือพัฒนานักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จะมีการระดมความคิดเห็นของครูผ่านศูนย์การเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อให้ได้ความคิดเห็นที่เกิดจากครูทุกคน ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จึงมีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาตนเองและเพื่อนครู การมีส่วนร่วมในการพัฒนา การเป็นผู้รับการเปลี่ยนแปลง และการเป็นแบบอย่างทางการสอนส่งผลให้ สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้าน อยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อาภารัตน์ ราชพัฒน์ (2554, หน้า 143) ที่ได้ศึกษาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลวิจัยพบว่าภาวะผู้นำของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก และใน รายด้านก็อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ซึ่งครูที่มีภาวะผู้นำจะก่อให้เกิดการพัฒนาตนเองและเพื่อนครูเพื่อเป็นแบบอย่างทางการสอน มีส่วนร่วมกันในการพัฒนาองค์กร ส่งเสริมความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งการที่ครูมีภาวะผู้นำในระดับมากก็จะส่งผลต่อการ พัฒนานักเรียนและโรงเรียนตามลำดับ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุวีรัตน์ พัฒนเจริญ (2552, หน้า 38) กล่าวถึงความสำคัญของ ภาวะผู้นำของครูช่วยในการแสดงออกของครูในการร่วมกันทำงานอย่างร่วมมือร่วมพลังนำไปสู่การเรียนรู้ร่วมกัน ก่อให้เกิดการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันมีความสามารถในการนำทั้งการนำในห้องเรียน การนำนอกห้องเรียน และการนำครูคนอื่น ๆ โดย ปรารถนาจากการใช้อิทธิพลในการกระตุ้น ชักจูงเพื่อนครูให้เกิดการเปลี่ยนแปลง มีความรับผิดชอบต่อความตัดสินใจ และกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา

2. การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2 จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานฝ่ายบริหาร งานบุคคล และครูแกนนำหรือครูต้นแบบ เกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2 ได้ผลสรุปดังนี้

2.1 ด้านการพัฒนาตนเองและเพื่อนครู สรุปดังนี้ ด้านการพัฒนาตนเองและเพื่อนครู สรุปดังนี้ ครูต้องมีความ กล้าและตั้งใจมั่นในการทำสิ่งต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จด้วยวิธีการที่ใหม่จากเดิม ใช้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่เพื่อให้งาน บรรลุเป้าหมาย มีเป้าหมายที่ชัดเจนในการปฏิบัติงาน และมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานได้บรรลุผลสำเร็จ มีความมุ่งมั่นและพัฒนาตนเอง ไปสู่ครูมืออาชีพอย่างต่อเนื่อง มีการกระตุ้น จูงใจและปรับเปลี่ยนความคิดเห็นของเพื่อนครูให้มีความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานได้ บรรลุผลสำเร็จ ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนเพื่อนครูให้มีความก้าวหน้าในวิชาชีพครูอย่างสม่ำเสมอ สนับสนุนความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ที่เกิดจากการพิจารณาไตร่ตรองของเพื่อนครูและมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัฒนธรรมการจัดการเรียนรู้ มีส่วนร่วมในการ ประเมินประสิทธิภาพของครู แนะนำ ช่วยเหลือในการแก้ปัญหาและพัฒนาการทำงานของเพื่อนครูได้อย่างมีประสิทธิภาพให้ คำปรึกษา นิเทศ แนะนำและถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ทางวิชาชีพแก่เพื่อนครู

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนา สรุปดังนี้ ครูต้องมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายเดียวกันกับโรงเรียนเพื่อมุ่งสู่ ความสำเร็จที่ตั้งไว้ มีการวางแผนและดำเนินงานร่วมกับหมู่คณะอย่างเป็นระบบ มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ ต่าง ๆ มีการติดต่อสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีในหมู่คณะ ร่วมมือประสานงานเพื่อความสำเร็จของโรงเรียน ร่วมรับผิดชอบใน การตัดสินใจและผลการทำงานร่วมกันกับหมู่คณะ มีการวางแผนดำเนินกิจกรรมตอบสนองความต้องการของสมาชิกเครือข่ายอย่าง ต่อเนื่อง ติดต่อสื่อสารกับสมาชิกในเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ข้อคิดเห็นต่าง ๆ กับสมาชิกเครือข่ายเพื่อ เพิ่มพูนความรู้สม่ำเสมอ ร่วมรับผิดชอบการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของเครือข่าย พัฒนาและขยายเครือข่าย เพื่อหาแนวทาง ดำเนินการกิจกรรมหรือโครงการใหม่ ๆ

2.3 ด้านการเป็นผู้รับการเปลี่ยนแปลง สรุปดังนี้ ครูต้องมีความรู้ในวิชาชีพและรู้ทันเหตุการณ์บ้านเมืองในปัจจุบัน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และพร้อมที่จะแก้ไขสิ่งต่าง ๆ ให้ดีขึ้น สามารถเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อนร่วมงาน สร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง พัฒนาความรู้ความสามารถและศักยภาพของตนเองอยู่เสมอ แสวงหา โอกาสในการทำงานใหม่ ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีทักษะในการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ในการพัฒนางานและพัฒนาตนเอง มีทักษะในการจัดการและปรับใช้ความรู้เพื่อ ดำเนินชีวิตให้เจริญก้าวหน้า ได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติงานจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานเป็นอย่างดีเป็นแบบอย่างที่ดีใน

การส่งเสริมเพื่อนครูให้ปฏิบัติตนตามหลักจริยธรรมจรรยาบรรณวิชาชีพครูและพัฒนาจน เป็นที่ยอมรับมีความสามารถปรับเปลี่ยนความคิดเห็นและการกระทำของเพื่อนครู ให้มีความผูกพันและมุ่งมั่นต่อเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน มีความมุ่งมั่น มีความสามารถในการจัดการกับภาระงานและมีทักษะ ในการบริหารจัดการ มีการสร้างความเชื่อถือ การช่วยเหลือส่งเสริมและการสร้างสัมพันธ์ภาพที่มั่นคงกับเพื่อนครู มีทักษะกระบวนการกลุ่มและการทำงานแบบกัลยาณมิตร

2.4 ด้านการเป็นแบบอย่างทางการสอน สรุปดังนี้ เลือกรูปแบบการสอนที่ตรงกับตัวชีวิตและเนื้อหาของการสอน สามารถวางแผนการสอนโดยใช้เทคนิคและรูปแบบการสอนที่หลากหลาย พัฒนาการสอนอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคมเป็นสำคัญ มีความรู้ ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามสาระการเรียนรู้ที่สอน ศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล ออกแบบวิธีวัดและประเมินผลอย่างหลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน เนื้อหาและ กิจกรรมการเรียนรู้ออกแบบพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนอยู่เสมอ มีการร่วมวางแผนการจัดการชั้นเรียนกับผู้เรียน มีสื่อการเรียนการสอนเพียงพอและมีคุณภาพ ให้ความสำคัญกับความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ที่ระหว่างครูกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้เรียน มีการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความคิดสร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูประกอบด้วยการพัฒนาตนเองและเพื่อนครู การมีส่วนร่วมในการพัฒนา การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และการเป็นแบบอย่างทางการสอน ซึ่งผู้บริหารและครูสามารถนำข้อมูลพื้นฐานที่ได้นี้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาครูให้มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูประกอบด้วยการพัฒนาตนเองและเพื่อนครู การมีส่วนร่วมในการพัฒนา การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และการเป็นแบบอย่างทางการสอน ส่งผลต่อการพัฒนาครู ดังนั้นควรจัดให้มีการฝึกอบรม การศึกษาดูงาน และพัฒนาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูแต่ละด้านให้แก่ครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ครูได้มีการพัฒนาตนเองในระดับที่สูงขึ้น

1.3 การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาพลีนธุ์ เขต 2 มีความเหมาะสม และมีประสิทธิผลทำให้เกิดการพัฒนาภาวะผู้นำ เชิงสร้างสรรค์ของครู ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้มีการใช้แนวทางนี้ เพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูในวงกว้างมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู ทั้งทางตรงและทางอ้อม

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

2.3 ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำของครูในด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- นงลักษณ์ สิบสับผล. (2542). *การพัฒนาบุคคลกรและการฝึกอบรม*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครูธนบุรี.
- วิเชียร วิทยอดม. (2548). *ภาวะผู้นำ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: อีระฟิล์มและไซเทกซ์.
- สุริรัตน์ พัฒนเอียร. (2552). *ตัวแบบความสามารถทางภาวะครูผู้นำในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 47 สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อารินทร์ ราชพัฒน์. (2554). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ด. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Ratchapat, A. (2011). *Leadership Indicators of Teacher in Basic Education Institutes*. Khon Kean: Khon Kaen University.